

GRIPENBERG, BERTEL

Aftnar i Tavastland : Bertel Gripenberg

Björck & Börjesson
1911

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

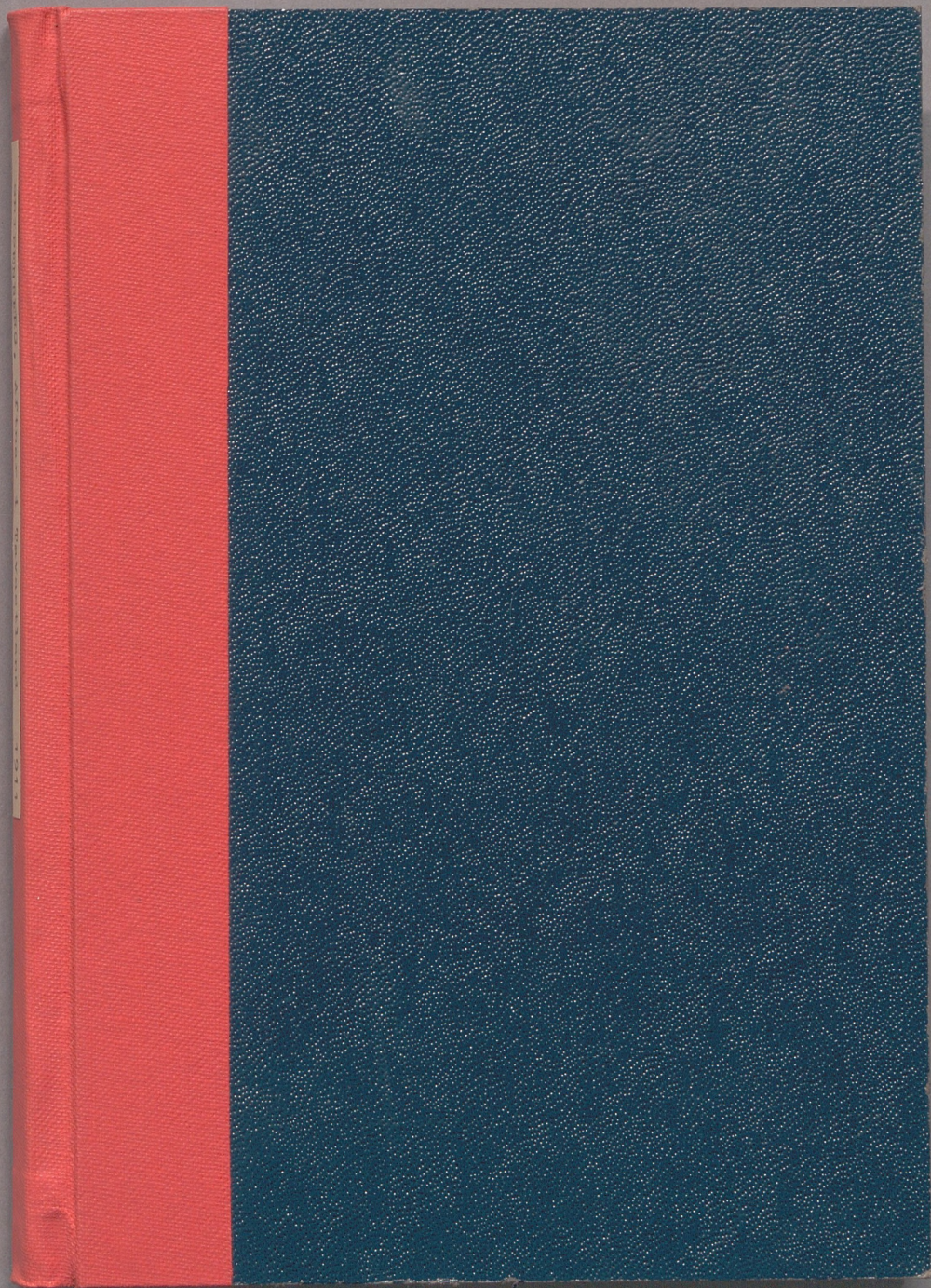
Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

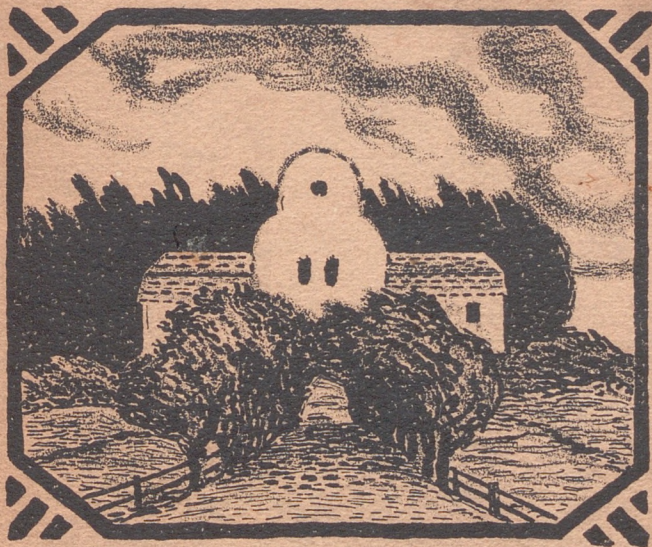
Kungl. Biblioteket
STOCKHOLM

Vitt.

Sv.

Yitt.
Soc.
0

BERTEL GRIPENBERG

AFTNAR
i
TAVASTLAND

STOCKHOLM
BJÖRCK & BÖRJESSON

KUNGL. BIBL.
- 5 DEC 1967
STOC

697

AFTON I TAVASTLAND.

Land med alvarspanna
och lugn i dystra drag,
land, där jag skall stanna
i morgon och i dag,
land med mörka åsar
och djupa barrskogshaf,
land, där lugnet dásar
som på en bortglömd graf,

gråa byar gömma
lidelser och nöd,
mänskohjärtan drömma
här om lif och död.
Hårda läppar tiga
och heta hjärtan slå —
viljor korsas, kriga
här i tystnaden också.

Vågor slå mot stranden
och skogen susar mörk.
Röd står himlaranden
mot backens rönn och björk.
Brunnens svängel gnisslar,
klöfver doftar äng
och på vägen hvisslar
morsk en drucken dräng.

Genom kvällens tystnad
dragspelstoner gå —
kärlek, hopp och lystnad
i dem sitt uttryck få.

Mörka plankor knarra
under dansens kraft,
heta händer darra
omkring knifvens skaft.

Land, du alvarstunga,
tysta Tavastland,
tusen toner sjunga
skönt kring sjö och strand.
Känd är hvarje stämma,
välbekant hvar stig,
därför är jag hemma
ständigt här hos dig.

ÅNGEST.

Nu ryker blekröd lågan i mitt ljus,
en fuktig fläkt igenom rummet går.
Så tyst och ensamt är mitt fjärran hus
och tyst och fuktig natten ute står.

O, ångest, tag från mig din kalla hand!
Jag bröt ju ej, men skälfver stel ändå
af mörkrets gisselslag, af hopplös brand,
af sjukt begär till alt jag ej kan nå.

EN ÖDE HERRGÅRD.

Det faller snö. Det tjuiter en hund.
Klagande ljuda tjuven.

Mörkret är tätt. Det blåser en vind,
den hvisslar och gnyr kring knuten.

Det stora huset står tyst och mörkt
en enda lampa brinner.

Och ut öfver golfoet en väldig orm,
min egen skugga rinner.

Det knarrar i dörrar till stängda rum
och svarta fönster gapa
mörka mot parkens vinternatt
och skuggors fingrar skapa
bilder som röras, bilder som fly,
bilder som le och hota.
Det är en natt utan sömn och ro,
med ve som ingen kan bota.

Öde gård i en öde trakt,
förbi äro prakt och fester —
hvar är din ätt af herrar nu
och hvar deras stolta gäster?
De sofva under sten och torf
förgätna och allena
och andra lefva vid gators larm,
de sträfva och de tjäna.

Förbi — förbi — du stolta ätt
som ej ditt hufvud böjde —
förbi — förbi — du flydda tid,
hvem minns de fårar du plöjde!
Du öde gård, du ruttnar ned,
förfallen och förgäten,
jag ensam drömmer en rolös natt
om den svunna härligheten.

Det knarrar i dörrar till stängda rum,
det rasslar och prasslar i taken,
som en förgäten förpost här
jag vandrar ensam och vaken.
Förlorade borg i förloradt land,
kanhända är jag den siste
som ensam håller stånd ännu
i ett land som de våra miste.

VINTERNS FÖRSTA MORGON.

I svart och blått, i silfver och grått,
som hamrad, blank metall
står isen hård där vågen gått
i går i rolöst svall.

Och strandens björkar i rimfrost flor
stå stela som hvit korall.

På sjö och stränder tystnad bor
och luften dallrar kall.

I björkens topp med blåsvart kropp
en orrtupp sitter grann,
han kråmar sig och plockar knopp
och ostörd kuttrar han.

Från topp där grenar svikta tätt,
där morgonrodnad brann,
ett regn af rimfrost faller lätt
som endast rimfrost kan.

Alt är så rent, så tyst och fritt
lugnt som om lifvet flytt.

Alt är så sval, så stort och vidt
så skimrande och nytt
som om all världens bittra strid
till morgonlugn sig bytt,
som evighetens vinterfrid
med kyligt solljus grytt.

VINTERFÄRD.

Traf, i traf går färden
en solkall vinterdag,
i silfver glänser fjärden
och skarpt är vindens drag.
Omkring oss yrsnön dammar
högt upp mot hästens bog,
framför oss solen flammar
högt öfver strandens skog.

*Vi stranden nå, vi susa
i skogen in i traf.
Omkring oss träden brusa
liksom ett grönsvart haf,
mot stenar meden gnisslar
och gnistor järnet slår,
alt högre vinden hvisslar,
ju vildare det går.*

*Och blåa skuggor leka
på öde furumo
och snabba hofslag eka
förutan rast och ro —
alt längre bort från världen
från världens lif och kamp
i traf, i traf går färden
vid lätta hofvars tramp.*

Det finns ett slott i skogen
dit inga vägar gå.
Den som det söker trogen
skall slottet engång nå —
ett slott där dikten drömmer
i blånande gemak
bland mörka furor gömmer
sitt branta tegeltak.

Och vida har jag irrat
i skogens rike kring
och länge har jag stirrat
mot trädens trolska ring,
jag hört en hälsning susa
i grenarna ibland
från diktens slott, det ljusa,
i skogens mörka land.

*På rastlös färd jag söker
min väg till skogens slott —
altjämt sig vägen kröker
mot ödemarken blott.*

*Jag söker tyst och trogen
en väg till fjärran land,
ett slott i svarta skogen,
en vinterhägrings brand.*

MOT VIND, MOT REGN —

*M*ot vind, mot regn går jakten fram
på fält som ligga kala.

Det gnyr en storm i gren och stam
och skarpa skurar skvala.

I svalkan svider jägarns kind,
vid sulan klibbar jorden —
oktoberregn, oktobervind,
oktoberdag i nordnen!

*Mot stranden fräser piskad våg,
på himlen drifva skyar
i svart och hotfullt spökdanståg
för stormens starka byar.
För bytet andlös hunden står,
kring honom regnet stänker
och bössans blix i dunklet slår,
men dånet vinden dränker.*

*Ett jägarlif är hvarje lif,
en kamp mot storm och skurar,
hvar strupe hotas af sin knif,
på alla ödet lurar.
Väl den som ensam glädje fann
på lifvets sura tegar,
och går som fri och oböjd man
på världens vida vägar.*

LIT DE PARADE.

Där låg en orrtupp i ljungen,
hans fjäderskrud var blank.
Där låg den fallne kungen
i skönhet utan vank.

Hans starka vingar rördes
i döden än en gång
och fjärran än eko hördes
af bössans djärfva sång.

*Det susade stolt i träden,
högt rasslade aspens blad
och solig och vid stod heden
vid den fallnes dödsparad.*

*Du kung af fria anor
sen tusen och tusen år,
nu sänkas skogens fanor
till hyllning vid din bår.*

*Må lifvet oss beskära
ett öde skönt som ditt,
att falla i kraft och ära,
att lefva stolt och fritt.*

JUNINATT.

Så mörk stod furuskogens rand
omkring orörlig sjö
där getporsblom på fuktig strand
stod hvit som kvarglömd snö.

I mattgult dunkel dagen dog
en ljudlös juninatt.
En lom sin silfoerstrimma drog
på sjö som blänkte matt.

*Ej hviskade en vind i skog,
ej steg en rök mot sky,
ej minsta våg mot stranden slog
och blekt var månens ny.*

*Det var en stund, då tidens flykt
ett ögonblick stod still,
ett ögonblick som skönt och skyggt
jag länge minnas vill.*

SOL.

I.

Det gulnar, det rodnar i öster
och luften är hård af köld.
Lyft högt öfver islupna skogar,
du sol, din brinnande sköld!
Stig fram öfver svartgröna åsar
och sofvande sjöars is,
låt lysande lågor leka
i dröjande morgondis.

Du lyser, men värmer icke,
din eld är maktlös och död,
du dröjer så långt på himlen
i dagslång aftonglöd.

Du är en främmande konung
hvars rike vi fjärran se, —
ett rike hvars glans och skönhet
emot oss i drömmen le.

Du lyser men värmer icke,
du blödande vintersol,
men ljusligt du dock förgyller
hvert drömslots skära kupol.
Du låter drömmarna lefva
när mörkret griper oss fatt —
stig röd på skiftande himmel,
du sol ur midvinternatt!

*

II.

Lys, sol, öfver vårens vägar
och vaknande, lustigt lif!
Åt alla som länge längtat
din gyllene gåfva gif —
låt vajande vårbjörk hviska
sin sång som ständigt är ny,
låt tinande solbadd växla
med vindbrus och hagelby.

Lys yr på den ångande mullen
där brådden bryter sig fram,
låt darrande strålar dansa
i skogen från stam till stam.
På älskande människors möten
och ungdomens äfventyr
lys, vårsol som länge väntas
och fort försvinner och flyr.

Lys blek som en slocknande låga
en isande barvårskväll,
när fönster och dörrar slutas
i frysande sorgetjäll.
Lys dämpad en vindlös afton
med frost öfver mark och sjö,
lys blek som en sista hälsning
för dem som om våren dö.

*

III.

*Det baddar i smultronbacken,
det hettar i häggarnas lä;
jag ligger och lutar nacken
mot en skrattande flickas knä.
Och lätt på min mun hon leker
med ett kittlande tätelstrå
och solen sticker och steker
och smeker oss båda två.*

De flyktiga fjärlar fladdra
och skimra i solens sken
och fåglar pipa och pladdra
och flaxa från gren till gren.
Det doftar från dikesrenar,
från dalar, dungar och fält.
På gungande, gröna grenar
det sjunger och kvittrar gällt.

Vi prisa dig, sol, i stunder
af söfvande sommarfrid
som skänka oss åter sekunder
af Edens förlorade tid.
Mer värd är en timme i Eden
än annars tusende år
på den långa, lutande leden
där hvardagsvandringen går.

*

IV.

*Blygrå är skyn och blågrå är sjön,
blåsten biter i skinnet.*

*Sommarns hänsofna härlighet
lefver endast i minnet.*

*Gul är skogens begrafningsdräkt,
brun är säfven vid stranden.*

*Gul står en strimma i västersky
fjärran vid himlaranden.*

Fotsteg rassla bland fallna blad,
hundskall och hornlåt eka.
Långt öfver mosse och myr och mo
jublande ljuden leka.
Bladen darra för bister vind,
brytas, falla och drifva.
Jagande män och jagade djur
ensamma skogar lifva.

Höstsol glimtar ur rifna moln,
vattnen och skogen lysa.
Snart är skogen stilla och hvit,
snart skola vattnen frysa.
Höstsol, höj dig på himlens hvalf
några korta sekunder,
lys bedårande, grann och kall
öfver alt som går under.

REGNAFTON.

*M*ot regnvåta rutor rasslar
en nattlig novemberskur,
det suckar, det trampar, det tasslar
i mörkret af smygande djur.
I skyhöga herrgårdsgranar
går skuggornas vilda jakt
med susande, svarta manar
i rasande dödsloppstakt.

Följ med, mitt hjärta, på färden,
dyk hejdlöst i dunklet ned,
det blef ju din lott i världen
att aldrig få rast och fred.
Väl tror du dig söka friden,
väl tror du dig finna ro,
men aldrig, aldrig i tiden
skall dock i lugnet du bo.

Från himlen stormar du manar,
själf jagar du bort din frid.
Där ingen än ofärd anar
själf väcker du kval och strid.
Och själf har din värld du härjat
och haft din glädje därvid —
hvad mer, om ej skörd du bärgat
i bortslösad skördetid!

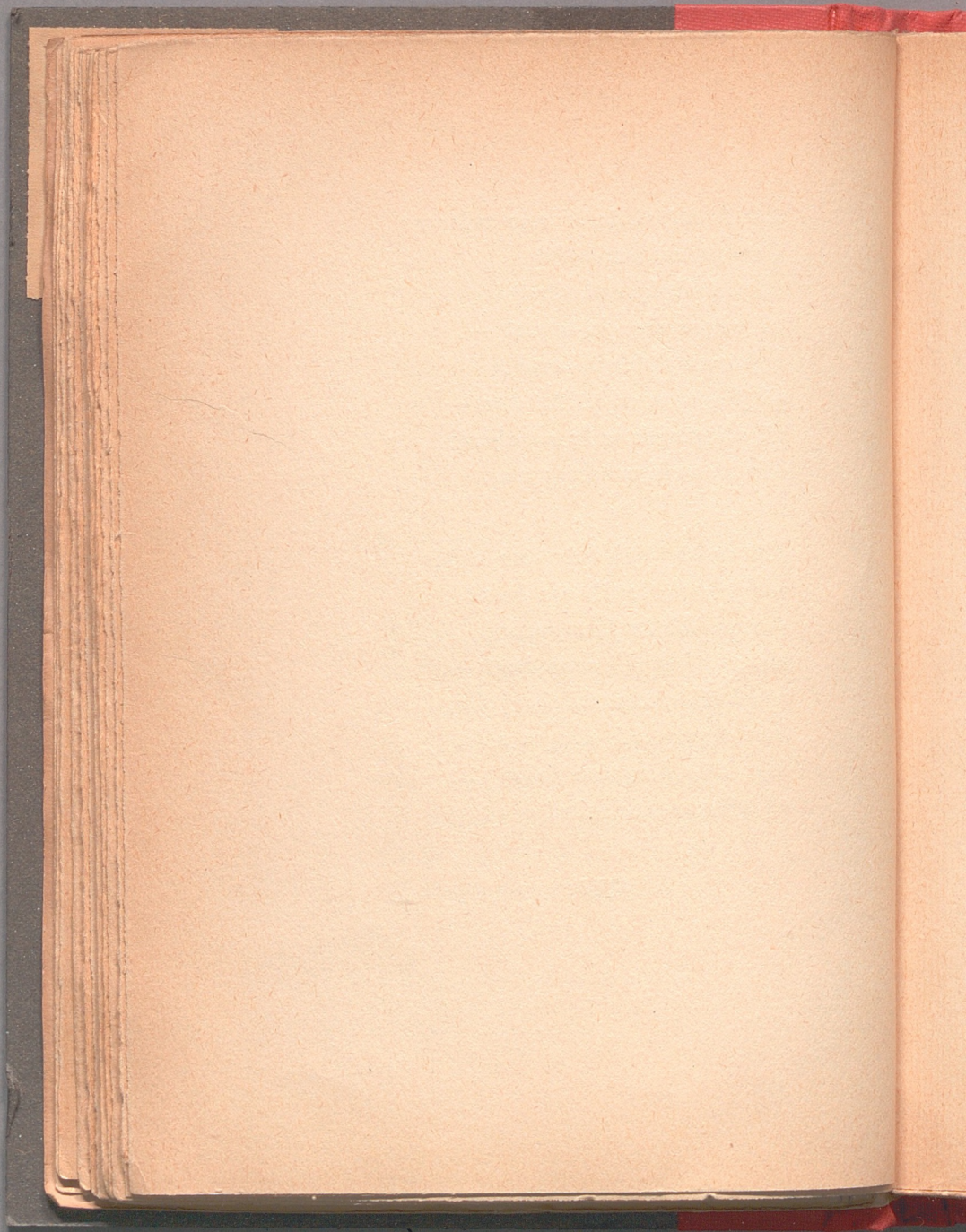
ETT ENSAMT SKIDSPÅR.

*E*tt ensamt skidspår som söker
sig bort i skogarnas djup,
ett ensamt skidspår som kröker
sig fram öfver åsar och stup,
öfver myrar där yrsnön flyger
och martall står gles och kort —
det är min tanke som smyger
alt längre och längre bort.

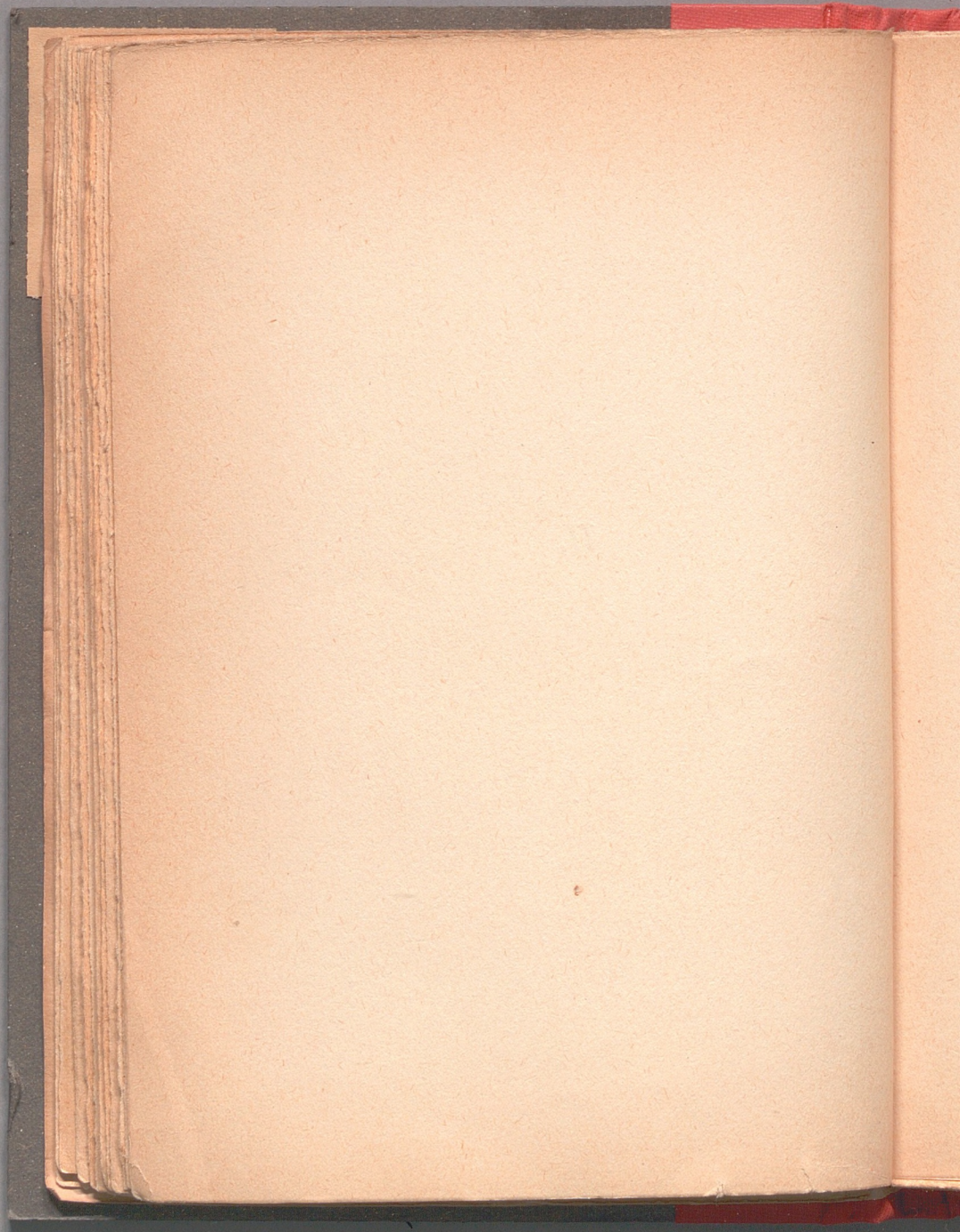
*Ett fruset skidspår som svinner
i skogarnas ensamhet,
ett mänskolif som förrinner
på vägar som ingen vet —
i fjärran förblefvo svaren
på frågor som hjärtat bar —
ett slingrande spår på skaren
min irrande vandring var.*

*Ett ensamt spidspår som slutar
vid plötsligt svikande brant
där vindsliten fura lutar
sig ut öfver klippans kant —
hvad stjärnorna blinka kalla,
hur skymmande skogen står,
hur lätta flingorna falla
på öfversnöade spår!*

II.

EVIGE EROS!

*E*vige Eros,
eldens gud,
ännu jag älskar
din stämmas ljud.
Länge för dig jag
lefde och led —
lifsvägen lutar
långsamt ned.

*Eviga stjärnors
blinkande brand
längtans förlofvade,
fjärran land,
lågande syners
lysande bloss,
endast du, Eros,
tänder för oss.*

*Lycka och smärta,
leda och lust,
alt var din gåsua
från fjärran kust.
Diktens och drömmens
därande glöd,
alt var en skänk af
ditt öfverflöd.*

AUBADE.

Det flammar till igen, där himlen stått så grå,
det röres, det lefver upp bland stilla grenar,
ett sus går öfver fält och åkerrenar,
den bleka skymningen blir varm och blå.

Och skuggor dansa öfver markens stenar,
i bronsgul spegling blanka sjöar stå.
Ånyo känner jag mitt hjärta slå,
där strömmar åter saft i lifvets spenar.

*Det röres, lefver, vaknar, gror och spirar,
ånno rosenkransen lifvet virar
omkring min panna efter långa år.*

*Änno dofta rosor, törnen stinga
och bud om lif och hopp och morgon bringa
två blåa ögon under korngult hår.*

LIKSOM KOMPASSEN —

Liksom kompassen, pekande mot nord,
mot dig min tanke utan hvila sträfvär.
Ej viljan längre hjärtats längtan jäfvär,
min läpp är het af utsagda ord.

Från alla håll, från himmel och från jord
till dig beständigt hvarje tanke sväfvär.
Och dock — i skräck som inför brott och mord
inför dig själf jag stannar och jag bäfvär.

*Jag vill ej bryta lugnet i din själ.
Jag vill ej grumla med min hårda häl
den stilla källans klara, rena vågor.*

*Af outsagda ord min läpp är het,
ett enda mål blott hvarje tanke vet,
mitt hjärta sprängs af inneslutna lågor.*

VÄLJ EJ MIN VÄG —

Ditt lif är ungt och ljust och gladt
ditt lif är hopp och lek,
så ungt och klart är än ditt skratt,
din mun så varm och vek —
välj ej min väg, den går mot natt
och smärta tung och blek.

Välj ej en väg så mörk och våt,
den kräfver kraft och mod.
min väg är våt af andras gråt
och eget hjärteblod.
Du skulle darra för min stråt
om rätt du den förstod.

I världen andra vägar gå,
de gå i dag och ljus,
i solsken under himmel blå
till trygga, lugna hus —
välj ej en väg där tistlar så
sin sådd i liflöst grus!

Välj ej min väg — den går mot kval
som aldrig förr du känt,
om hvilka endast hemligt tal
du hört med örat spändt
af hviskare i dunkel sal,
när dörren stod på glänt.

*Min stig är den fördömdes stig
mot ensam, trotsig död,
ett bittert, obarmhärtigt krig,
en aldrig stillad glöd.
Välj ej min väg, välj icke mig,
du väljer sorg och nöd!*

SOTR DE BATAILLE.

Solglittrande minut,
då slaget vunnet är och tidens vingar stanna,
då tunga segerfanor vecklas ut
och deras fläktar svalka hvarje panna
som brunnit het i stridens feberglöd —
nu glömmas kamp och död.
I aftenvinden vecklas fanor ut
och solen sjunker som ett rött standar.

Solglittrande minut,
du glimmande vision, dröj kvar, dröj kvar!

Dröj kvar att slösa
det rus som lifvet endast engång ger!
Se, våra pulsar glöda!
I morgon räknas sårade och döda,
då klaga enkor, gråta faderlösa —
solglittrande minut,
då evigheten blick i blick oss ser,
lys än ett ögonblick, ty snart går solen ned!

ETT LITET ÖDE.

*J*ag bär det nog, jag härdats stark
där slagen föllo tunga,
men hård att bära blir din sorg,
min älskade, du unga.

*J*ag vet det väl och maktlös dock
som du jag ödet möter
och fåfängt tanken hvarje väg
till hjälp ur sorgen nöter.

Oss skilja världens vägar åt,
vi måste se det hända —
må endast ingen bitterhet
det varma minnet skända.

Må drömmen lysa klar och skön,
en stjärna lik som faller
och lik en färgklar ljusreflex
från döda iskristaller.

STIGMAN.

*Du älskade, älskade, mörk är min håg,
mitt hjärta är tungt af bekymmer.
Så trött emot stranden slår skogstjárnens våg
och vinden blir kall och det skymmer.
Jag äger i världen ej trygghet och ro
jag äger ej hem att dig skydda —
en bygdernas dotter skall aldrig få bo
i stigmans brännmärkta hydda.*

Där lefva ej blommor i vinter och snö,
bland stigmän ej kvinnor af ära —
vi lefva i svält och i diket vi dö,
föra är den skörd som vi skära.
Vi finna vår kärlek i mörker och skam
hos namnlösa systrar i natten —
och gärning och lif är hos stigarnas stam
blott fotspår i rinnande vatten.

För bygdernas dotter ett hem och ett namn
och boskap och åker och gröda —
för stigmannen endast en falbjuden famn
och vandring i mörker och möda.
En tiosaldt osäll och olycklig dag
var den då du måste mig möta —
vänd åter till bygden! Och åter skall jag
de okända vägarna nöta.

*Ett ärr till de många i flyktingens själ,
ett minne af gryning som släcktes,
när slutadt var skuggornas gycklande spel
och hvilande värklighet väcktes.
Förgät mig, förgät mig — ej felet var mitt —
ett hjärta och stigmannen äger.
I tankarnas mörker ditt minne står hvitt
som en blomma vid röfvoarens läger.*

FÖRGÅNGELSE.

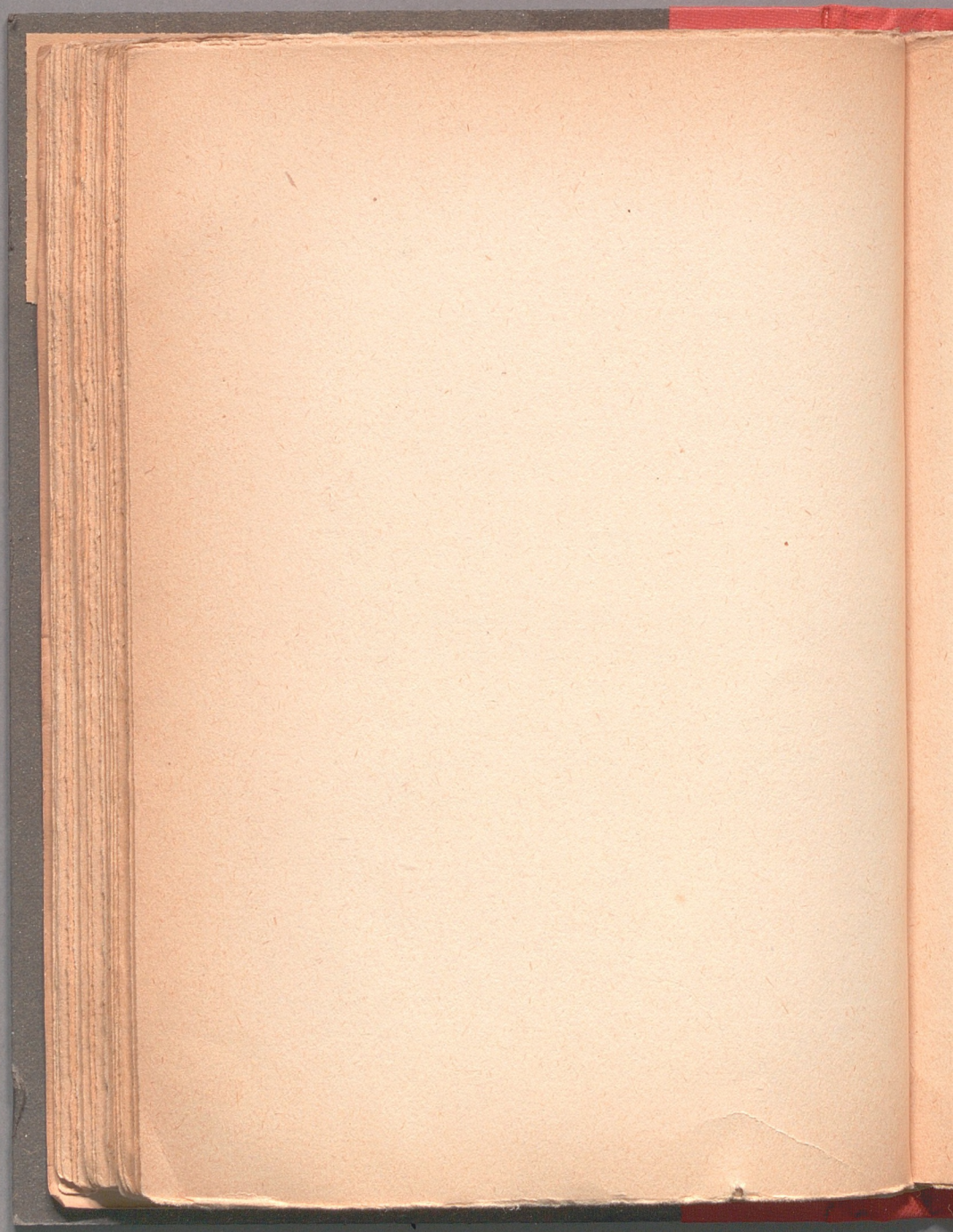
*M*å alt förgås — det måste ju förgås!
I dag, i morgon, om ett år kånhända
vi träda upp på minnets höga ås
och se vår ungdoms ängder ligga brända.
Må alt förgås — men låt oss icke klaga,
oss skänktes mycket — högt ditt hufoud bär!
Var stolt i sorgen, du som är mig kär,
låt oss ej böjas lidande och svaga.

*All lifvets kraft, all lifvets eld var vår,
all lifvets eld till lycka eller plåga.
Vår flykt var hög — så räkna ej de sår
som brändes af en hög och helig låga.
De äro smycken, ärren som oss fåra,
hvar droppe blod vi blödt, en ädelsten
som tindrar tung med rosenfärgadt sken —
all världens rikedomar voro våra.*

*Gå rak, gå rak, all härlighet är din
ännu i dag, om blott du vill den bära.
Gå stolt och strålande i sorgen in,
den är din rikedom, din ljusa ära.
Gå rak, min älskade, att sena tider
med undran minnas hur din blick var klar
och minnas afundsamt hur stolt du bar
den sorg af hvilken blott den svaga lider.*

III.

SAVANNAH-LA-MAR.

Gud slog Savannah-la-Mar,
den skinande, hvita staden
på bränning lysande strand.
Ej oväns härar, ej eld och brand
hans straffdom var —
med egen hand

Gud slog Savannah-la-Mar,
den stolta, syndande staden
hvars gator ekade lystet skratt,
hvars murar skeno af gjutet blod —

*På en enda natt
var stranden öde där staden stod,
sjönk Savannah-la-Mar i hafvet,
förbannadt, förgätet, begrafvet.*

*Där eviga dyningar dåna
emot atollernas band,
där flimrande skuggor blåna
på bottenets krusade sand
i djup som mått ej mäta förmår,
som aldrig sjömannens sänklod når,
där sofver Savannah-la-Mar,
en drömstad djupast i hafvet,
ett minne, förgätet, begrafvet.*

*Så var mitt hjärta i tiden
en glädjens strålande stad
med skönhet, smycken och siden
och sång som brusade glad,*

en stad med lysande blommors doft,
en stad med skimrande fröjders stoft. —
En stormnatt kom — och förbi, förbi
var glädjens glittrande féeri.
Förlorad, förhärjad, i lågor
sjönk staden i rullande vågor.

Och dock ibland,
när dyningen häfoes stilla mot strand,
där stiga toner från djupens stad,
där vaja i vattnet väldiga blad
och sällsamma färger pråla,
när stjärnorna stilla stråla.

Där stiger ett eko af sång som är död
utöfoer den sofvande stranden
och sången dallrar susande spröd

utöfver den snäckhvita sanden.
Och döda toner sjunga igen
om döda kvinnor och döda män
och glömda, skiftande öden.
Ljud, sång, på stranden en mänskensnatt
med lifvets toner af gråt och skratt,
ljud, sång om lifvet och döden.

THE MAROON.*

Öde är ön där jag ensam bor,
världshafvets yta är vid och stor.
Dyningar stänka
bländande skum emot enslig strand.
Aldrig blänka
stolta segel mot himlens rand.
Hvarje morgon, hvar natt, hvar dag
lyss jag till bränningens eviga slag,
stirrar utöfver öde haf,
ut mot min glittrande, blåa graf.

*) Så kallades personer som enl. gammalt, engelskt
sjöbruk till straff landsattes på obebodda öar.

*Hvita segel, jag drömt om er
drömt när solen på hafvet ler,
drömt, när regnet i strömmar
föll öfver darrande drömmar.*

Ensam på strand

*såg jag hvar dag horisontens rand
öde i blänkande böljegång
höjas mot skyn vid passadens sång.*

Ensam på strand

*såg jag solen i morgonbrand
röd ur vågorna stiga.*

*Såg den vandra sin bana fram,
såg den mot skymningen kriga,
såg den slockna i västerglöd
ängest flämtande, afstorröd.*

Vindarna gå,

världshafvoets yta är tom och blå.

Segel, om er jag drömmer,
drömmer hvar natt
drömmar om fullskepp och brigg och fregatt,
famla med handen om rullande ratt.
Hör som i dvala
vågornas brus emot bogen tala,
båtsmanspiporna hvissla
sköten klappa och blocken gnissla.
Än om segel på hafven
drömmer jag glömd och begrafven.

Är såg jag gå,
hörde millioner dyningar slå.
Är såg jag vandra
vågorna lika efter hvarandra.
Segel, segel
hvita segel vid himlens bryn,
aldrig såg jag er stiga mot skyn!

*Suckande susar passaden
tungt i den sviktande strandpalmraden.
Dyningar slå,
världshafvets yta är tom och blå.*

DÄR BIDAR MIG EN —

Där bidar mig en, där bida mig två
och kanske tre eller flera —
vi gå den väg vi måste gå,
vi måste ju — hvad mera!

Ni lida för mig, jag lider för er,
vi måste alla lida.
Den som sin mun till kyssar ger,
den blottar för stålet sin sida.

Jag älskade en, jag älskade två
och kanske tre eller flera,
jag slog de sår jag måste slå
och blödde själf — hvad mera!

Där glödde rosor i djupa snår,
ännu jag ser dem glöda.
När kransen strålar kring ditt hår
jag ser din panna blöda.

Så räck mig till farväl din hand,
min älskade, min sista,
än återstår af vårens brand
en liten, helig gnista.

SORG.

Väl helar glömskan alla sår,
hur häftigt än de svida,
och smutsen täcker alla spår
på världens vägar vida.
Skrik ut din sorg — snart är den död,
hur het den än må flamma.
Bär den i tyst och trotsig glöd —
dens öde blir detsamma.

*Men hvarje smäleq som du led,
hvar smärta som dig brände
och hvar förlorad strid du stred,
hvar timme af elände,
de lasta långsamt sten på sten
i lifvets lätta skuta
och i din själ som föddes ren
ett orent gift de gjuta.*

*Det faller sot, det faller slagg
där pinans eldar brunnit
och bitterhet och ordlöst agg
stå kvar, när sorg försvunnit.
Hur lätt en lögn bli vackra ord
om sorg som luttrar, renar,
då sorg är långsamt själamord
med gift och tunga stenar.*

SYNDEBARN.

Syndebarn, din blick var svart,
svart af trots och lystnad.
Munnen lyste röd och hård,
hård af ensam tystnad.

Smärt var midjan, kinden blek,
handen brände, brände.
Ensam liksom jag du kom
ur obekant elände.

*Månen lyste gul och stor
genom immigt fönster,
målade på slitet golv
silfverblåa mönster.*

*Sydebarn, din hy var het,
feber dig förtärde.
Feber var det ögonblick
som du mig beskärde.*

*Sydebarn, din själ var mörk
och bitter som min egen,
sydebarn jag tackar dig
för tröst en stund på vägen.*

ETT LIF.

Ej bragd och brokiga äfventyr,
ej stolta och stora öden,
ej kamp som aldrig ett medel skyr,
ej trotsande lek med döden.

Blott hjärtats segrar och nederlag,
blott tankens ångest och strider —
men hvila skänkte ej natt ej dag.
Mot slutet det långsamt lider.

*Ej kämpens fall för ett ädelt sår
där hjältarnas hjälmar skina,
blott plågad puls som svagare slår
och krafter som stilla sina.*

*En själ som åldrats i ensam nöd,
förkolnad i kval och lystnad,
en osedd strid och en okänd död
i glömska och bitter tystnad.*

VRÅK.

Och alla de tysta drömmar
om mål, hvilka aldrig nåtts,
de äro blott vrak på stranden
af skepp som i storm förgåtts.
Och alla spillrorna drifva
på tankarnas mörka sjö
och vagga i dyningsskvalpet
mot stranden af kvalens ö.

Hvar afton i rolös vaka
där vandrar jag an och af
och räknar vrakgods och spillror
från drömmarnas döda haf.
Och nätterna komma och svinna —
där vandrar jag af och an —
alt flere och flere bli vraken
tills jag dem ej räkna kan.

PIL I ÖGAT.

Pil i ögat
af ovän skjuten.

Blodet bränner,
natt ser min blick.

Pil i ögat —
vanmakt, vanära!
Hårda hullingar
hålla sitt tag.

Blek blir bragdernas
glans i fjärran,
kampens brusande
bränning dör.

Hvar är viljan
som bar och bjöd,
hvar är armens
orädda kraft?

Borta, borta,
brunnet och brutet
alt som adlade
lifoets färd!
Skänk mig, sköldmö,
en skänk, den sista:
en död med anlet
mot oväns vapen.

VÄGARNA.

På många vägar hit och dit
har jag mitt lif förödt,
på många stigars hvassa grus
ha vandrarns fötter blödt
och det jag sökte, fann jag ej,
min själ är tom och trött.

För mycket skärt och skönt jag sett
som såldt' och skändadt dog,
för många lömska hugg jag fått —
för hårdt väl själf jag slog.
Min fot är tung, min själ är tom,
mitt hjärta har fått nog.

Det finns en väg där alla spår
i samma riktning gå;
tillbaka vänder ingen där.
Den vägen vill jag nå —
kanhända snart, kanhända sent,
men hållre snart ändå.

EN FLYKTINGS VISA.

Jag red till bröllop öfver mo
och genom dunkla skogar.
Det gnistrade ur hästens sko
och skum stod kring hans bogar.

Dold i min själ en låga brann,
ett kval som ingen kände —
och mörka maskor tanken spann
och dolkens fäste brände.

Hvad han var stolt — hvad hon var ung,
hur festens facklor lyste!
Hvad salens luft med ens blef tung —
hur dödsblek bruden ryste!

*

Från bröllop rider jag i sträck —
nu släckas bröllopsljusen.

Min dräkt är grå af vägens träck,
min själ är lugn och frusen.

Hvad vinden hviner vildt och hvasst!
Hvad fröjd mig festen skänkte!
Jag ser en kvinnoblick som brast,
jag ser ett stål som blänkte.

Jag ser en strimma rinna röd
på damascerad klinga —
alt skönt skall gå mot natt och död,
alt skönt skall ofärd bringa.

Min själ är kall och kall min kind
och mina ögon klara —
sträck ut, min häst, i natt och vind,
sträck ut mot död och fara!

NYÅR.

(1911.)

Åter och åter detsamma, det gamla,
dagar och nätter och veckor och år —
strid och försaka och sträfva och samla,
gammalt är målet ändå som du när!
Nyår som födes, vi känna dig redan,
läsa din saga den stund du går in,
känna din bana med ny och med nedan,
känna den utslitna väg som blir din.

Intet blir nytt under månen och solen,
lifoet skall trampa sin traskande gång.
Orätt skall sitta på konungastolen,
världen skall vara besmittad och trång.
Den som är arfvinge född skall få ärfova,
den som har lycka skall lefva galant,
den som är rik skall än mera förvärfova,
tiggarn skall mista sin fattiga slant.

Åkern skall digna af äring och gröda,
skogen skall växa och vågen skall slå,
flickor bli kvinnor, bli gifta och föda,
eller ej gifta, men föda ändå.
Gossar bli män hvilka tala och strida,
stridsmän i kampen om kvinnor och bröd.
Lystnad och hunger som fordom förblifva
ledljus på människans väg mot sin död.

Fädernas synd skall bestraffas på barnen,
tjufven skall yfvas i oskuldens krans,
riddarn af Mancha skall kämpa mot kvarnen,
skökan af Babel skall stråla i glans.
Kungar och folk skola härja och strida,
lefva för lögner och dö för en fras.
Segern skall falla på orättens sida;
dumhet skall fröjdas i muntert kalas.

Nyår som födes vid norrskenets flamma,
son af ett år som har slocknat och flytt,
ständigt ånyo det gamla, det samma,
kommer du åter — blott namnet är nytt.
Ave, o Cæsar, med klingorna dragna
hälsar dig kämparnas hänfulla hop!
Snart för ditt nöje ligga vi slagna,
härskare, hör våra hyllningsrop!

SÅNGENS FÄRG.

En däre den som enfalds glädje hycklar,
när lifvet slår hvad bäst han tänkt och känt —
hans sång blir endast gyckelsång som gycklar
med det för hvilket han sitt offer brännt.
I mörka djup förvaras sångens nycklar
för den som stått för lifvets slag och sår.
Hvadmer, om icke glädjens färg den får,
blott smärtans glans ur mörka strofer slår.

DEN GAMLA BÖNEN.

*L*åt honom växa härlig
i hägn af himlens nåd,
låt högt hans hufvud höjas
i glans af ljusa dåd.

I går, i dag, i morgon
och efter tusen år
med samma ord mot höjden
än modersbönen går.

*Och mänskoöden växla
emellan bragd och brott.
Den meningslösa slumpen
oss skiftar okänd lott.*

*Brinn, bön i modershjärtan,
om ock du ej blir hörd
hvad varmast världen äger
är dock din innebörd.*

TRETTON ÅR.

För fin var din fot för ett trögolfs tiljor,
för fin var din fot för en vanlig dans.
Du borde ha dansat bland blekgula liljor
på silfverbricka i månens glans.

På silfverbricka
i månens sken,
en liten flicka
så späd och vän —
vid vecka toner i rytmisk lek
du borde sväfvat så fin och blek.

Jag såg dig — en dansande trettonårsflicka
med brådmoget alvar i sjukliga drag.
Jag såg dina ögon bedårande blicka
mot segerns och framgångens väntande dag,
jag såg dig skalkas
med blick i glans —
se stunden nalkas,
då skall din dans
när varma tonernas böljor slå
i sidensko öfver hjärtan gå.

TULPANEN PÅ BAKGÅRDEN.

(Till min vän L-n).

En vilsekommen, röd tulpan du är
bland maskros, tistel, starr och åkergröda.
Ditt lif är hungersnöd och kamp och möda
på kylig jord som hälst blott ogräs bär.

Du är en landsförvisad resenär,
en kunglig främling, dömd till att förblöda
bland de plebejer, kraftiga och snöda.
som äro härskare och herrar här.

*Du hindrades att växa hög och stark
af svälten på en fattig ogräsmark.
I solens färg dock dina kronblad glöda.*

*Du är trots allt en ädel eldtulpan.
en solson från en fjärran Hindostan
och ingen åkerväxt till nyttig föda.*

TULPAN.

*Du kejsarblomma, lysande tulpan
från vårens, sagornas och solens länder
bland örterna på nordens bleka stränder,
du ensam står, en blommornas sultan.*

*I silkessömnad skarlakansturban
mot österns Mekka hufvudet du vänder,
när nordens sol i morgonglans sig tänder,
vid horisontens rand af tall och gran.*

*Från vinterns snö och vårens gråa jord
till färgprakt längtar kylig, färglös nord,
och alla färger i din kalk vi finna.*

*Höj sköna bågaren mot solens ljus
och skänk oss lifvets heta färgers rus,
du eldens blomma, låt din låga brinna!*

NARCISS.

(Till Fru Sigrid Stjernsvärd).

O, blåa nätter i vår ungdoms park,
med tusen minnens glans af varma tårar,
i vaknen upp, när tunga välluktkårar
i kvällen bölja öfver daggvåt mark.

O, blomma hviskande om svunna vårar
med vällukt smekande och fin och stark,
narciss, du vårens drömmande monark,
gör oss på nytt till drömmare och dårar!

*Narciss, narciss, hur skön din krona blänker
i guld och snö, hur röd passionen stänker
däri sin rand af runnet hjärteblod!*

*Lys hvit i kvällen, låt din doft oss tjusa,
låt tusen minnens skära strängar susa,
narciss, förnäma, lefvande klenod!*

LEDUM.

Ledum, getpors, jägareblomma,
ljufliga jägarminnens brud,
skön är din kryddiga, friska vällukt,
skön är din gröna och hvita skrud.

Vildmarksblomma från vida myrar,
nordens myrten från mossdjup mark,
hviska vackert i minnets öra,
dofta dårande, frisk och stark.

Dofta fjärran i det fördolda,
långt på mossen, där martall står
gles och grågrön bland gula tufvor
hjortron, ängsull och dvärgbjörksnår.

*Syner skymta och bilder blänka,
när jag känner din doft igen.
Ödemarkernas lockton vaknar
ur den tystnad som tyglat den.*

*Ljusva drömmar om ljusa dagar
utan tankar och sorg och strid
vakna åter vid getporsdoften,
stämna hjärtat till solig frid.*

*Ledum, getpors, jägareblomma,
läkedom i din vällukt bor —
världen viker och ödemarken
hägrar tröstande, trollsk och stor.*

HÄXORNA FLYGA.

I.

Låt oss sjunka, låt oss sväfva
öfver djup som ingen mätt,
låt oss jubla, låt oss bäfva
i en värld som ingen sett!
Flyktens vällust, höjdens fasa,
svindeln af en afgrunds färd
är i rymd där stormar rasa
nattens dömda barn beskärd.

*Ingen anar färdens höjder,
ingen vet vårt mörka mål,
ingen känner våra fröjder,
lust som dagens ljus ej tål.
Hvad är lifvet — blott sekunder!
Hvad är döden — ingen vet!
Hell er, nattens heta under,
hell, vår lyckas hemlighet!*

*Värld som straffar, värld som dömer,
gör ditt värsta, oss ej när
all din plåga. Natten gömmer
fröjder som du ej förstår!
Dagen går i dunkel dvala,
emot natt vår längtan flyr;
billigt med vårt lif betala
vi vår lyckas äfventyr.*

II.

Låt synd våra kroppar fläcka,
låt eld våra själar berusa,
flygen, o svarta vingar,
fjärran i natten ut!

Låt lönlig last oss tjusa,
låt brottslig lust oss gäcka —
bären oss, svarta vingar,
fjärran i natten ut!

III.

*På skamlig väg mot nesligt mål
i lust och skräck mot död och bål
oss svarta vingar bära.
O, dröm hvars lycka het oss brännt,
O, lycka som blott vi ha kännt
i blifven oss städse nära!*

*Där falla röda gnistor tätt
i hjärnor hvilka brinna hett —
hvad kan oss världen göra!
I bålet's brand vi le och le
mot under hvilka vi blott se,
ej mänskors lagar oss röra!*

*En annan värld är vår, är vår,
i fjärran rymder flykten går —
bären oss, svarta vingar!
Besegrad, glömd är mänskors värld
vid nattens häxors himmelsfärd —
hur sällsam dess trollsång klingar!
Ja, vår är en hemlig, härlig kraft,
vi sögo en hemlig lyckas saft,
oss ingenting betvingar!*

FLYG DU MIN DRÖM —

Flyg du min dröm, flyg öfver frusna slätter,
flyg öfver vinterskogars döda trån,
sväfva mot fjärran i stjärnförgyllda nätter,
stanna ej, sväfva ständigt längre hän!
Brinn, du min längtan, som en evig låga,
brinn i ett mörker där alting synes släckt!
Längta beständigt är att lefva, våga,
eld som slår upp, fast aska glöden täckt.

*Se, för den som aldrig ett mål har hunnit,
aldrig hvilat slappnad vid uppnådd strand,
finns ingen död för den heta eld som brunnit,
finns intet mått för hans längtans blåa land.
Längtan efter längtan mitt hjärta jagar
altid på nytt mot osedd kust den bar —
diktens längtan lyder ej rummets lagar,
inga gränser drömmarnas rike har.*

VANDRAREN.

Röda runno
rika drufvor
engång i mitt höjda horn.
Sköna brunno
solens strålar
på min drömstads tysta torn.

Strängar slog jag
stolt i hågen
arg gick afund i mitt spår.
Fjärran drog jag,
fria färder
än jag ensam fresta fär.

Skördat har jag
hat och heder.
Från min kosa jag ej vek.
Väg jag vandrar —
fjärran leder
den bland långa skuggors lek.

Rika rinna
röda såren,
stridens rosor, lifvets skänk.
Åren svinna
snabba, snara,
flyktiga som forsens stänk.

Svarta, svala
skogar susa,
skymning sjunker vid och blå.
Svåra, smala
ödestigar
återstå mig än att gå.

*Dock om dyster
hård och dunkel
vägen går mot natten ut,
rak mig lyster
liksom fordom
väg jag valde vandra slut.*

INNEHÅLL.

I.

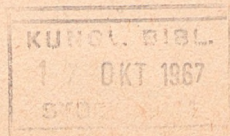
Tavastland	11
Här fällde jag ankar —	15
Afton i Tavastland	17
Ångest	20
En öde herrgård	21
Vinterns första morgon	24
Vinterfärd	26
Mot vind, mot regn —	30
Lit de parade	32
Juninatt	34
Sol. I, II, III, IV	36
Regnafton	44
Ett ensamt skidspår	46

II.

Evige Eros!	51
Aubade	53
Liksom kompassen	55
Välj ej min väg	57
Soir de bataille	60
Ett litet öde	62
Stigman	64
Förgängelse	67

III.

<i>Savannah-la-Mar</i>	71
<i>The Maroon</i>	75
<i>Där bidar mig en</i> —	79
<i>Sorg</i>	81
<i>Syndebar</i>	83
<i>Ett lif</i>	85
<i>Vrak</i>	87
<i>Pil i ögat</i>	89
<i>Vägarna</i>	91
<i>En flyktings visa</i>	93
<i>Nyår</i>	95
<i>Sångens färg</i>	98
<i>Den gamla bönen</i>	99
<i>Tretton år</i>	101
<i>Tulpanen på bakgården</i>	103
<i>Tulpan</i>	105
<i>Narciss</i>	107
<i>Ledum</i>	109
<i>Häxorna flyga. I, II, III</i>	111
<i>Flyg, du min dröm</i> —	116
<i>Vandraren</i> ..	118

4955

Bertel Gripenberg

Aftnar i Tavastland

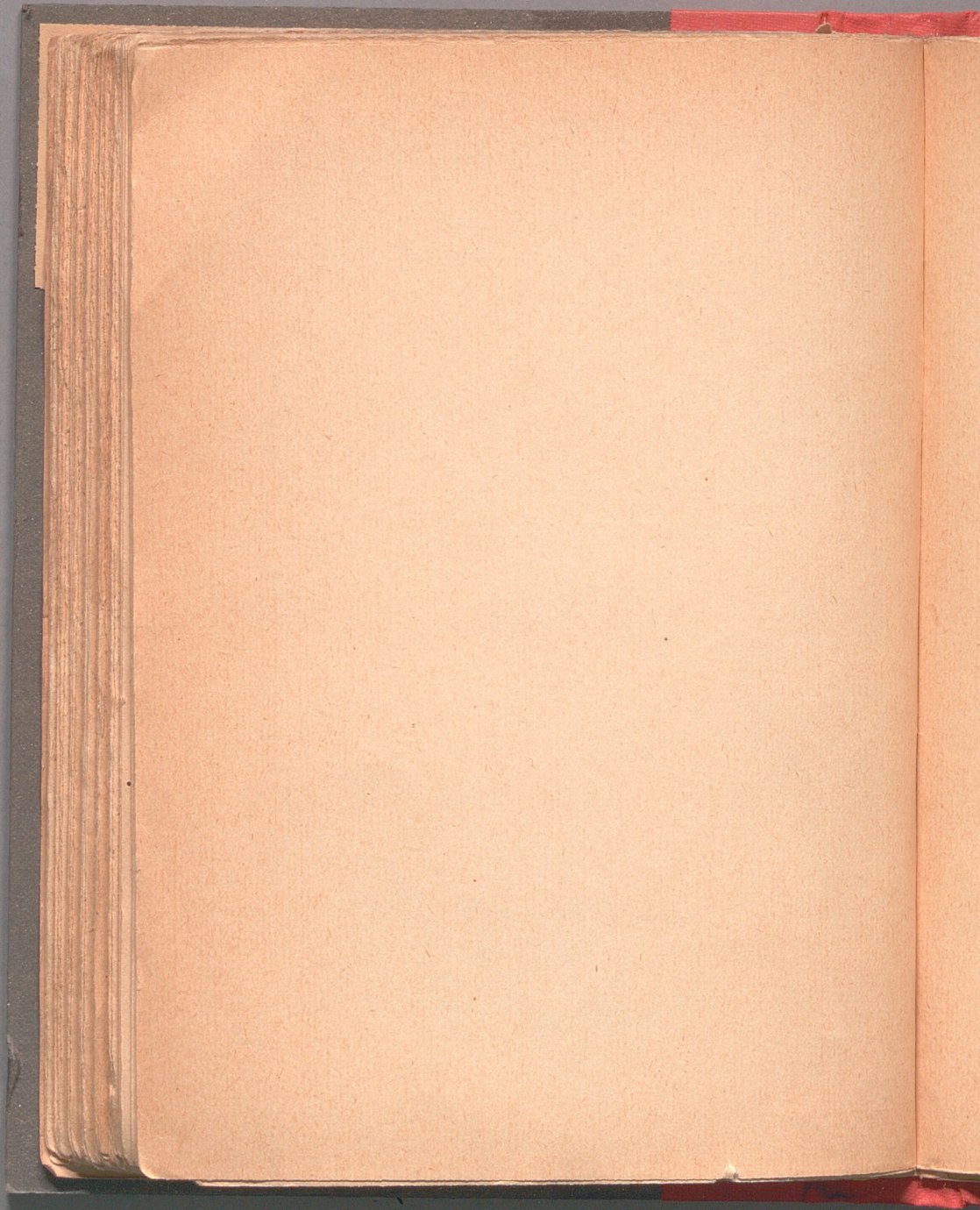
Stockholm

Björck & Börjesson

HELSINGFORS 1911
AKTIEBOLAGET LILIUS & HERTZBERG

*Aftnar i Tavastland
och andra dikter*

*Amastrog
mars 1912
w Ess.*

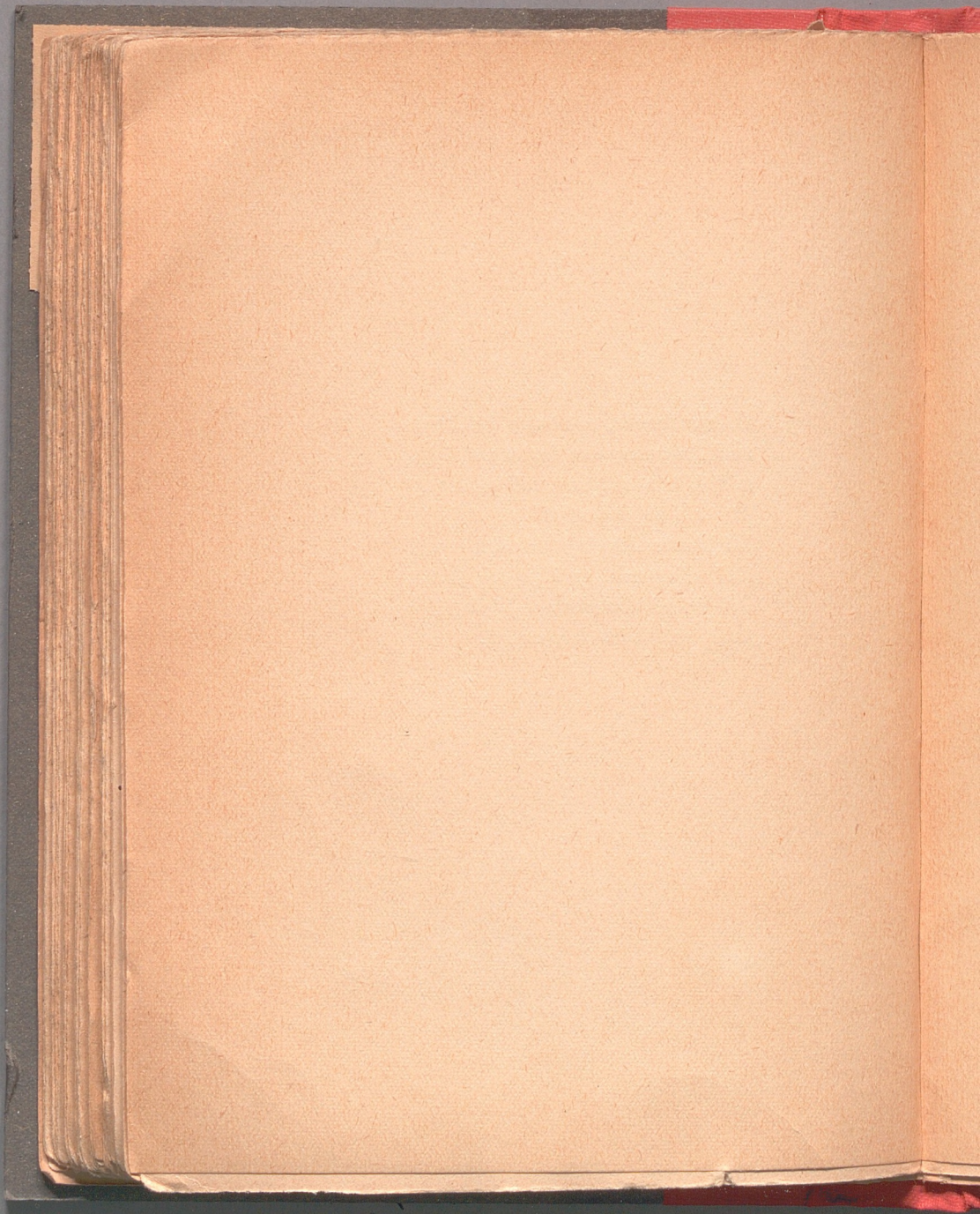

*Slagna vapenbröder när och fjärran, på
olika områden, tillägnas dessa dikter med var-
maste sympati.*

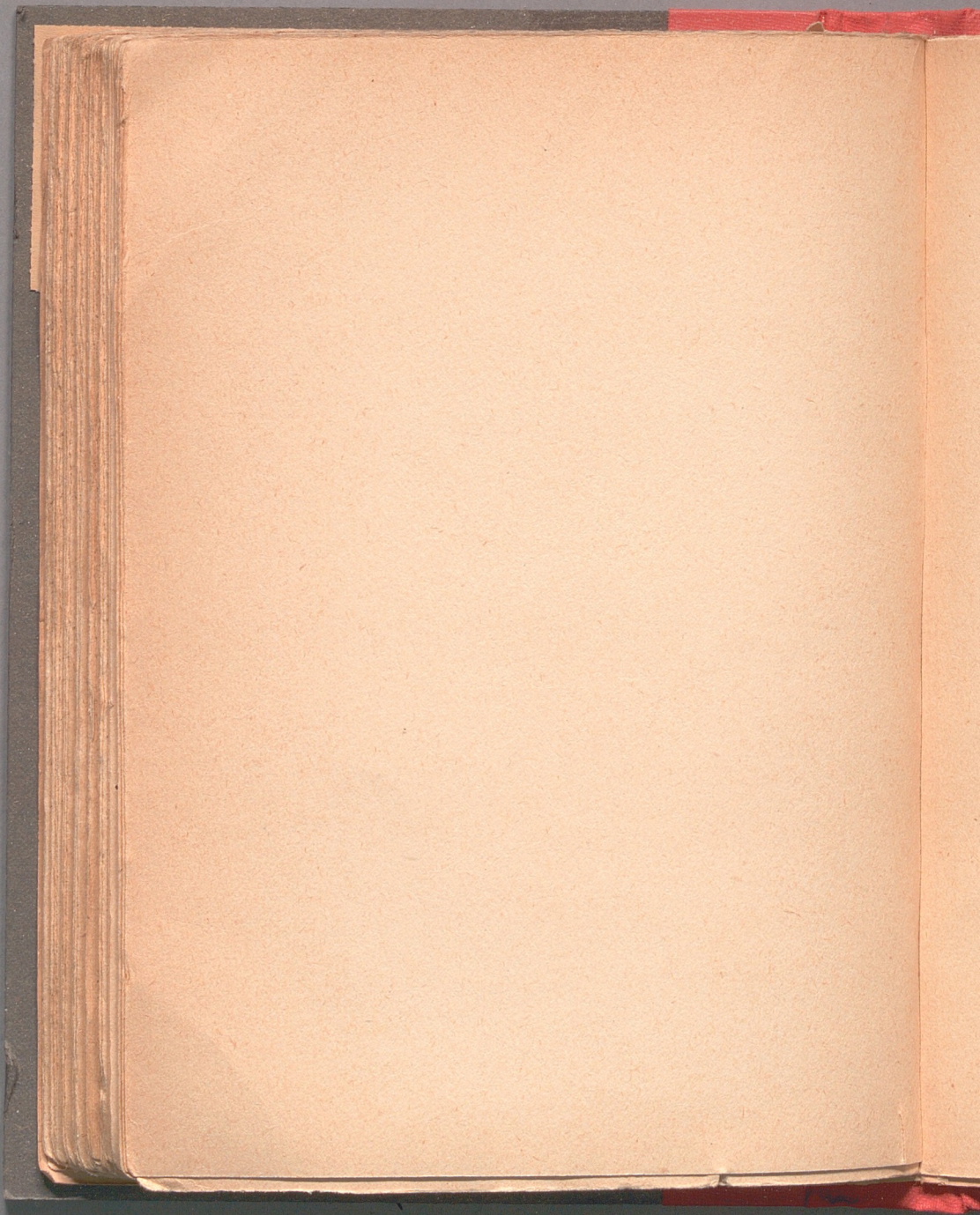

O, vandrande, ensamma bröder
med drömmar som ingen vet,
mitt hjärta skälfoer och glöder
för er i er ensamhet!

Ni finnas därute i världen
fast skingrade, spridda och få.
Till er på den ensliga färden
hvar natt mina tankar gå.

1

TAVASTLAND.

*Du land som mig skänkte i lifvet
den ro som jag drömde om,
när med hjärtat i stycken rifvet
till dig jag flyende kom,
när jag kom som ett rofdjur i skogen
att söka en vrå att dö,
du land som jag blifvit trogen
i växlande snö och tö,*

hur sällsamt — fast främling boren
hos dig slog ändå jag rot.
Du läkte de sjukaste såren
med glömskans helande bot.
I ensamma år af pina
och tryckande tankars brand
med mjuka trådar och fina
vid dig mitt hjärta du band.

I nordmannens ådror rinner
en droppe tavasteblood —
en glöd i mitt hjärta brinner,
hvars ursprung jag ej förstod.
Bland stämmor från väster och öster
som locka åt alla håll
förnimmer jag sällsamma röster
af mäktiga tavasttroll.

Och trollsången därar och söfver
på mumlande mollmelodi:
»det är mark, det är grund du behöfver,
det är jord att slå rötter i,
det är friden i ensliga byar,
det är lugnet i tigande tjäll,
det är glansen af glödande skyar
en susande senhöstkväll!»

När långsamt min kärra rullar
på folktomma vägar fram,
där Tavastlands taggiga kullar
stå mörka med kam vid kam,
när jag låter mig långsamt föras
alt längre från lifvoets hot,
då känner jag sinnet röras,
hur än jag kämpar emot.

Där stiger en dimma från fälten,
det suckar i sofvande trån
och sjöarnas slingrande bälten
stå blanka i blygrått sken —
och sofvande susar sången
på mumlande mollmelodi —
jag är tagen, förhäxad och fången,
jag kan ej, jag vill ej bli fri.

HÄR FÄLLDE JAG ANKAR —

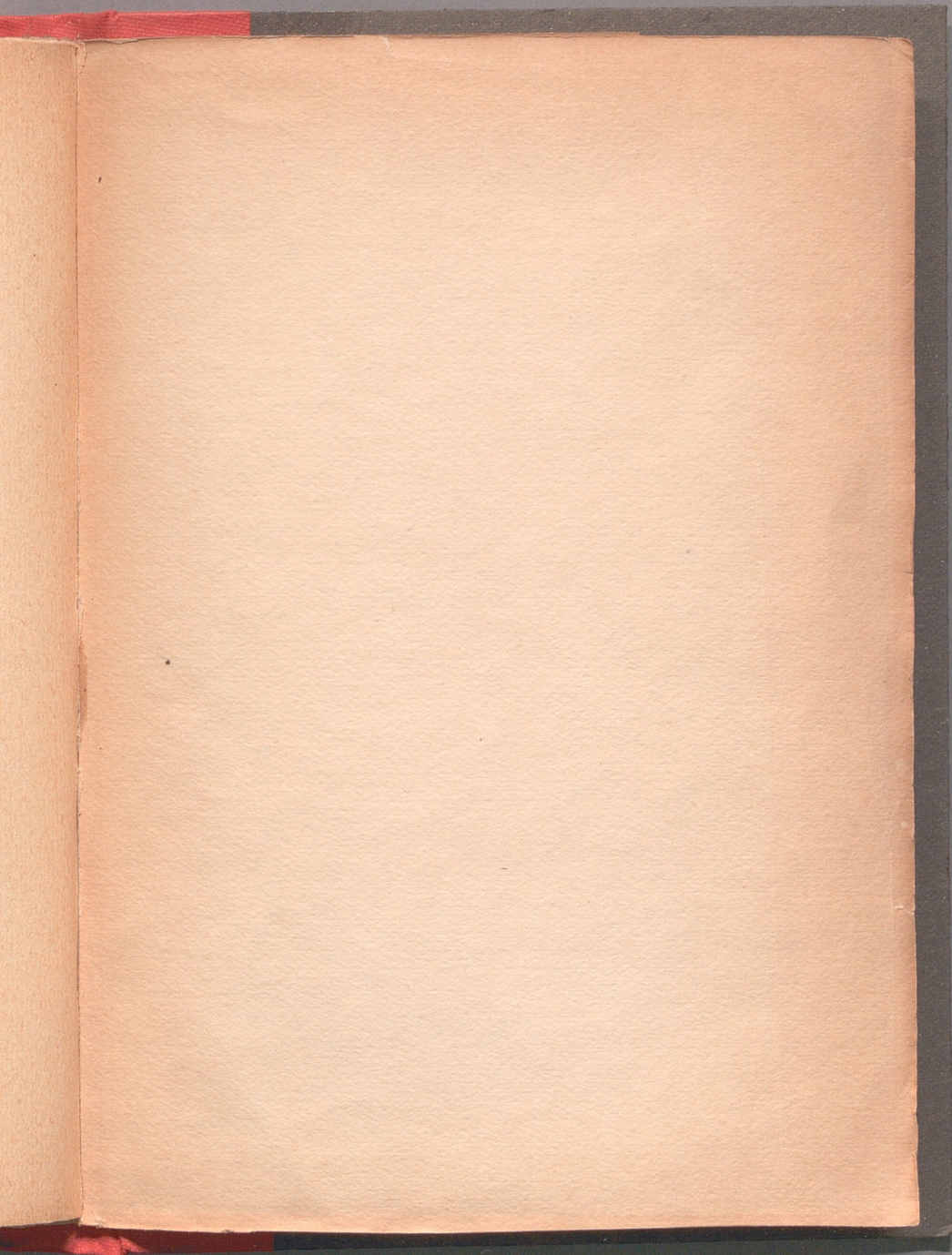
Här fällde jag ankar, här dröjer jag kvar —
hvad sällsamt, hvad gäckande gyckel!
Du öde, en gåta som ej har svar,
du gaf mig — jag fann ej dess nyckel.

Jag älskar en frusen, en fiendtlig jord,
den hårdaste jord som jag känner,
en jord hvilkens folk af de bittraste ord
en dödsring omkring mig spänner.

*Men brinner där hat blott i mänskornas bröst,
så stiger där kärlek ur jorden;
vid furornas mummel, vid moarnas röst
jag glömmet de sårande orden.*

*På myren, på åsen, på slingrande stig
osynliga vänner mig följa —
du fiendeland, jag vill stanna hos dig
tills tystnad och glömska mig hölja.*

KR. 3:50

KUNGL. BIBL.
17 OKT 1907
STOCKHOLM

www.books2ebooks.eu